

OŚRODEK DOKUMENTACJI
ZABYTEKÓW W WARSZAWIE
KARTA EWIDENCYJNA ZABYTEKÓW
ARCHITEKTURY I BUDOWNICTWA

A B C D E F G H I J K L Ł M N O P R S T U V W X Y Z

Nr

1. Obiekt

ZESPÓŁ FOLWARCZNY / OBER WILKAU /

2. Czas powstania
4 ćw. XVIII w.,
XIX/XX w., 30-te I.XX w.

3. Miejscowość
WILKÓW

4. Adres **nr 116**
46 - 113 Wilków

Nr działki : 171

Nr hipoteczny: [REDACTED]

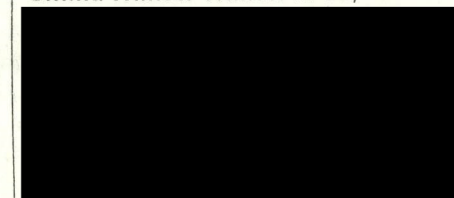
5. Przynależność administracyjna
po 1.04.1975 r.
województwo: **opolskie**
gmina : **Wilków**

6. Poprzednie nazwy miejscowości

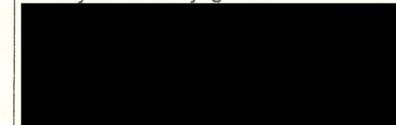
Wulckau, P.Wylkow (1752 r.)
Ober Wilkau (przed 1945 r.)

7. Przynależność administracyjna
przed 1.04.1975 r.
województwo : **opolskie**
powiat : **Namysłów**

8. Właściciel i jego adres
Gmina Wilków-Wilkow nr 90,

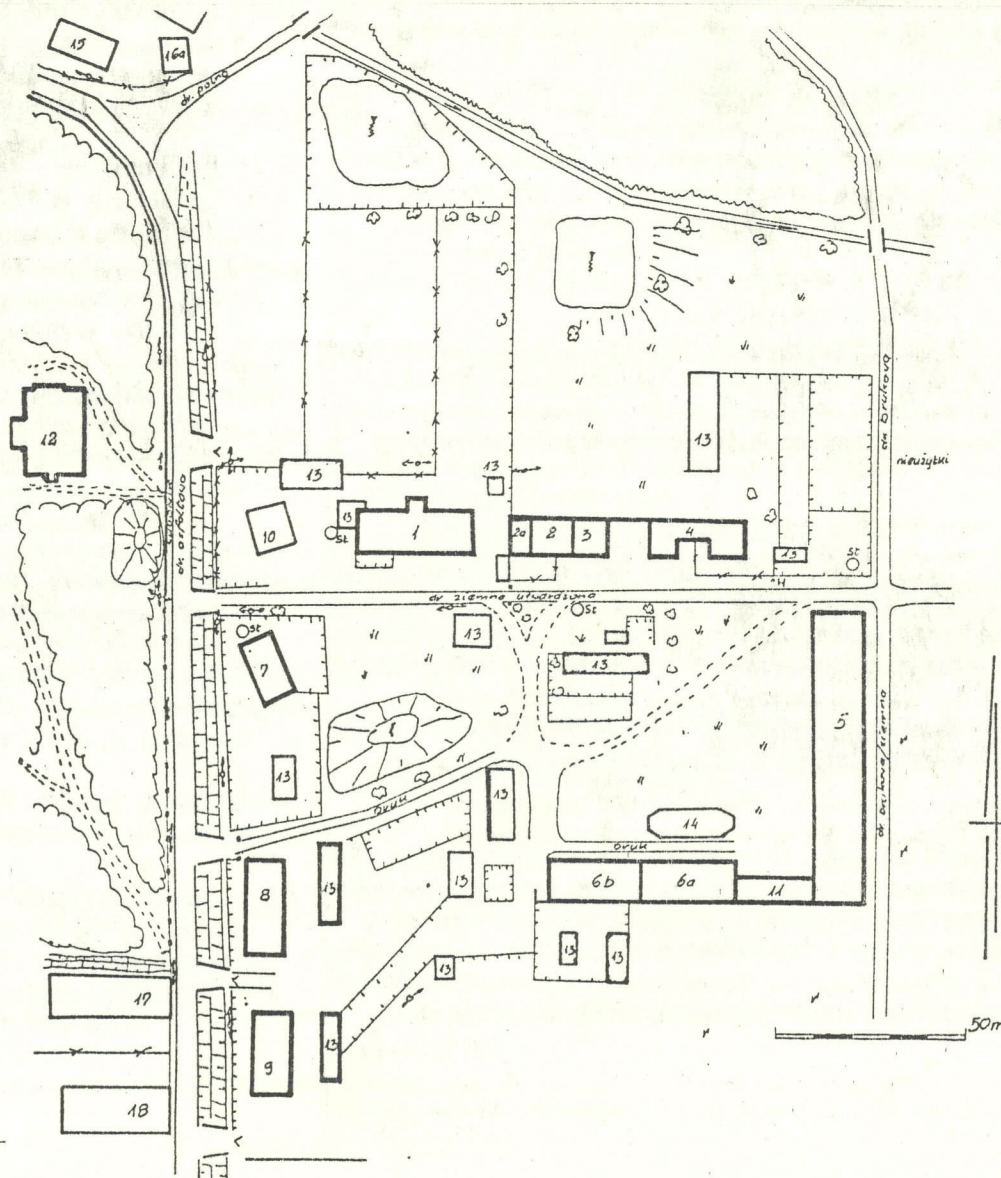


9. Użytkownik i jego adres



10. Rejestr zabytków
nr..... data.....

1. Dwór, ob. bud.mieszk. nr 116 a
2. Oficyna, ob.bud.mieszk. nr 116 b
- 2a. Przybudówka mieszk.
3. Spichlerz, ob. nieużytkowany
4. Oficyna mieszk.- gosp., ob. bud.mieszk. - gosp. nr 116 c
5. Stodoła
6. Stajnia (a) i obora (b), ob. bud. ogólnoinwentarski
7. Dom ogrodnika (?), ob. bud.mieszk. nr 116 d
8. Czworak, ob. bud. mieszk. nr 117
9. Czworak, ob. bud. mieszk. nr 118
10. Współczesny bud. mieszk. nr 116 e
11. Łącznik między stodołą a stajnią, ob. stodoła
12. Dwór, ob. Biblioteka Gminna i siedziba RSP, nr 113 (zespół Nieder Wilkau)
13. Pomocnicze, małe bud. gosp.:szopy drewniane i murowane komórki
14. Gnojownia płytka
15. Bud. mieszk. nr 114
16. Bud. mieszk. nr 115
- 16a. Bud. gosp. do nru 115
17. Bud. mieszk. nr 119
18. Bud. mieszk. nr 120



12. Autorzy, historia obiektu, określenie stylu

Wieś Wilków wzmiankowana jest już od poł. XIV w.

Na mapie wyd. w 1752 r., opracowanej kartograficznie przez J.W. Wielanda i M. Schubarttha, znajduje się wieś Wilków (Wülckau, P. Wyłkow) usytuowana na wsch. granicy Księstwa Wrocławskiego, w obwodzie miejskim Namysłów. Rozlokowana wzdłuż drogi pn.-pd., z zaznaczonymi domami wieśniaków, kościołem i dwiema siedzibami szlacheckimi, usytuowanymi w pd. części wsi.

W końcu XVIII w. Wilków podzielony jest na część dolną - zachodnią (Nieder Wilkau - własność rodziny von Heidebrand) i górną - wschodnią (Ober Wilkau).

Właścicielem Wilkowa Górnego był, w tym czasie, von Monsterberg - z dworem usytuowanym w pd.wsch. części wsi. W tej części wsi znajdowały się dwa mieszkania gospodarcze, mieszkanie piwowara, mieszkanie szkolne, mieszkanie młynarza (zajmowane przez komorników), 14 gospodarstw kmieci pańszczyźnianych, 6 zagrodników wolnych, 14 zagrodników omłockowych, 2 chałupnicy wygonowi, 1 gorzelnik, 2 tkacze, 1 krawiec, 1 karczmarz, 1 wytwórca tytoniu, 2 folwarki (w pd. i środkowej części wsi), 44 stanowiska ogniowe, młyn wiatrowy, 297 ludzi.

W 1898r. właścicielem dóbr rycerskich w Ober Wilkau z 1 wolnym majątkiem jest Bernhardt Menzel. Areał wynosi 163,5 ha w tym: 145,5 ha pól uprawnych, 16 ha łąk, 2 ha wód.

W 1902 r. areał wzrasta do 230,5 ha: 198 ha pól uprawnych, 29 ha łąk, 1 ha lasów, 2,5 ha wód.

W 1909 r. w Górnym Wilkowie wymieniany jest majątek rycerski z właścicielem wiejskim. Posiadaczem dóbr jest Anton Klausa. Obszar folwarku zajmuje 194 ha w tym: 174,4 ha pól uprawnych, 16 ha łąk, 2,4 ha parków, 2 ha wód. Hodowana jest oldenburska odmiana bydła mięsnego.

W 1921 r. właścicielem dóbr w Wilkowie Górnym jest właściciel wiejski Oskar Jaenicke - pan na 224,4 ha ziemi: 200 ha pól uprawnych, 20 ha łąk, 1 ha wód, 2,4 ha parków, 2 ha nieużytków.

W 1930 r. - Oskar Jaenicke; 199 ha: 162 ha pól uprawnych, 40 ha łąk, 0,6 ha pastwisk, 1 ha lasów, 1 ha ogrodów, 2,4 ha nieużytków. Gorzelnia.

W 1937r. - Oskar Jaenicke; 195 ha: 166 pól uprawnych, 19 ha łąk, 1 ha wód, 0,75 ha ogrodów, 15 ha lasów, 5,25 ha nieużytków. Właściciel folwarku jest również pełnomocnikiem folwarku w Nowym Wilkowie, ob. Wilków nr 4.

Po 1945 r. majątek rozdzielony został między kilkanaście rodzin repatriantów z terenów dawnego Związku Radzieckiego i w stanie takiego rozdrobnienia funkcjonuje do dziś.

Najstarszym, zachowanym w zespole budynkiem jest niewątpliwie dwór pochodzący z 4 ćw. XVIII w., w architekturze i bryle, mimo późniejszych przebudów, prezentujący styl klasycznego budownictwa prowincjonalnego baroku. Pozostałe budynki powstawały na przestrzeni XIX/XX - 1 ćw. XX w.

13. Opis (sytuacja, materiał i konstrukcja, rzut, bryła, elewacje, wnętrze, wyposażenie, instalacje)

SYTUACJA

Wież Wilków znajduje się w zach. części woj. opolskiego, przy trasie Namysłów - Bierutów - Oleśnica; szosa nr 451. Rozlokowana wzdłuż drogi łączącej, na pd., wieś Ligotka z wsią Jakubowice - na pn., przecinającej szosę nr 451, w odległości ok. 4 km. od Namysłowa.

Folwark w Górnym Wilkowie znajduje się w pd.wsch. części wsi, po wsch. stronie wiejskiej drogi - Wilków nr 116 a - h, 117, 118. Po zach. stronie drogi, na wysokości folwarku usytuowane jest drugie założenie folwarczne wraz z dworem i parkiem, otoczonym ceglany murem - Wilków nr 113.

Zach. granicę zespołu w Górnym Wilkowie wyznacza szosa, wschodnią - równoległa do niej, droga o nawierzchni ziemnej - w części pd. i brukowej - w części pn. Od pn. i pd. folwark sąsiaduje z gruntami ornymi i nieużytkami. Pierwotnie cały obszar założenia otoczony był murem ceglany, którego niewielki fragment zachował się w pd. zach. narożniku, przy drodze wiejskiej. Obecnie pd. granicę tworzy miedza między wąskim pasem nieużytków przy folwarku a gruntami ornymi. Natomiast granicę pn. wyznacza wąski ciek wodny, pierwotnie zasilający dwa folwarczne stawy, usytuowane w części pn. założenia.

Zespół rozlokowany jest na płaskim terenie.

KOMPOZYCJA

Zamknięte, między równoległymi drogami, założenie przybiera kształt czworoboku, wydłużonego na osi pn.-pd., nieregularnego wzdłuż granicy pn., wytyczonej przez naturalny ciek wodny. Kompozycyjnie folwark zorganizowany jest wokół osi wsch.-zach., wyznaczonej przez wewnętrzną drogę folwarczną, przecinającą zespół mniej więcej w połowie szerokości. W połowie drogi zachowały się słupy bramy oddzielającej część dworską założenia. Istotną rolę odgrywają pozostałe drogi wewnętrzne, oddzielające od siebie poszczególne grupy kompozycyjne o zróżnicowanych funkcjach.

Wzdłuż pn. krawędzi głównej drogi wewnętrznej usytuowane są oficyny mieszkalno-gospodarcze (2,3,4) wraz z dworem (1). Na pn. od nich rozciąga się obszar zagospodarowany obecnie przez podwórka gospodarcze i ogródki warzywne oraz dwa stawy. Pierwotnie, prawdopodobnie, znajdował się tu ogród ozdobny lub park (na pn. od dworu) i, być może, ogród warzywny lub sad (na pn. od oficyn), ze stawami.

Pd.wsch. część zespołu tworzy, otoczony budynkami gospodarczymi, majdan gospodarczy: w kształcie regularnego czworoboku wyznaczonego przez główną drogę folwarczną - na pn., budynek stodoły (5) - na wsch., budynki inwentarskie (6 a,b) i łącznik (11) - na pd. oraz drogę folwarczną biegnącą z pd. na pn.

Pd.zach. część, poszerzona na pd., w stosunku do majdanu, zorganizowana jest wzdłuż szosy wiejskiej. Są to dwa czworaki (8,9) i dom ogrodnika (7) (lub oficyna dworska) oraz towarzyszące im komórki i ogródki. Droga folwarczna, biegnąca z zach. na pn.wsch., do drogi pn.-pd. i, wraz z nią, do głównej drogi wewnętrznej, wydziela dodatkowo z tej części założenia dom ogrodnika (7) wraz z otoczeniem. Jest to niewielki, nieregularny obszar, na którego zapleczu, na wysokości fasady dworu, znajduje się mały, nieregularny staw.

14. Kubatura	15. Powierzchnia użytkowa	16. Przeznaczenie pierwotne zespół folwarczny: budynki mieszkalne, gospodarcze i inwentarskie, grunty orne, park, ogród, stawy	17. Użytkowanie obecne budynki mieszkalne, gospodarcze i inwentarskie, grunty orne, ogródki
<p>18. Prace budowlane i konserwatorskie, ich przebieg i dokumentacja</p> <p>Dwór, ob. budynek mieszkalny (1) - nie remontowany od 1945 r.</p> <p>Budynek 116 b (2,2a): otynkowanie elewacji, przełożenie dachu (koniec lat 70-tych XX w.), wymiana instalacji elektrycznej, naprawa instalacji wodnej, zainstalowanie centralnego ogrzewania, podsypianie podłogi w piwnicach w celu zabezpieczenia przed wilgocią. Przebudowa wnętrza aneksu (2a).</p> <p>Spichlerz, ob. nieużytkowany (3): przystosowanie pd. zach. pomieszczeń do celów mieszkalnych (po 1946 r.) i połączenie ich z sienią budynku nr 116 b (2) - koniec I. 80-tych XX w.</p> <p>Budynek nr 116 c (4): remont kapitalny wykonywany sposobem gospodarczym, prowadzony od 1974 r.: naprawa dachu, wymiana pokrycia dachowego, wymiana części podłóg, wymiana stolarki okiennej i części stolarki drzwiowej, wymiana tynków, wymiana instalacji elektrycznej i wodnej.</p> <p>Stodoła (5): wg. informacji jednego z właścicieli, w pd. części stodoły nastąpiło zawalenie się dachu. Uzupełnienie więźby dachowej i przełożenie dachu w tej części budynku wykonano, sposobem gospodarczym, na pocz. lat 80-tych XX w.</p> <p>Stajnia i obora (6 ab): pierwotna posadzka z kostki brukowej została zalana cementem - koniec lat 80-tych XX w.</p>		<p>19. Stan zachowania (fundamenty, ściany zewnętrzne, ściany wewnętrzne, sklepienia, stropy, konstrukcje dachowe, pokrycie dachu, wyposażenie i instalacje)</p> <p>Dawny folwark, po 1946 r. podzielony został między wielu nowych właścicieli co nie sprzyjało zachowaniu go w zadowalającym stanie. Na całym terenie wzniesiono kilka murowanych i drewnianych komórek, wraz z bezpośrednim otoczeniem, ogrodzonych płotami. Ich stan zagospodarowania i uporządkowania daleko odbiega od standardów. Wszystkie drogi na folwarku, poza niewielkimi fragmentami utwardzonymi kostką, są rozjeżdżone i zniszczone. Narzędzia rolnicze i maszyny sprawiają wrażenie porzuconych.</p> <p>Dwór (1) - bardzo zły stan techniczny budynku. Dewastacja z rąk jego mieszkańców polegająca na wycinaniu fragmentów więźby dachowej i innych elementów drewnianych, z przeznaczeniem na opał. Zawilgocenie budynku od strony fundamentów i dachu (liczne ubytki pokrycia dachowego); załamanie wsch. części dachu; uszkodzenia tynków wewnętrznych i zewnętrznych; uszkodzenia ścian wewnętrznych, podłóg i stropów; uszkodzona stolarka okienna i drzwiowa; w przyziemiu budynku hodowane kury i króliki oraz przechowywane materiały budowlane.</p> <p>Budynek nr 116 b (2,2a): stan dobry, zawilgocenie budynku od strony fundamentów.</p> <p>Spichlerz ob. nieużytkowany (3). Po 1945 r. funkcjonował jako budynek mieszkalny dla kilku rodzin. Liczne ubytki pokrycia dachowego, zawilgocenie ścian od strony fundamentów i dachu; brak większości okien, zniszczone podłogi, w pomieszczeniach na piętrze porzucone części wyposażenia i mebli.</p> <p>Budynek nr 116 c (4); stan dobry, po remoncie kapitalnym.</p> <p>Stodoła (5) stan techniczny budynku średni. Mury zewnętrzne i wewnętrzne - stan dobry. Brak większości tynków. Bardzo liczne ubytki pokrycia dachowego. Liczne uszkodzenia więźby dachowej, zwłaszcza w części środkowej i pd. budynku. Uszkodzenia wrót, niektórych wrót brak.</p> <p>Stajnia i obora (6 ab) niemal całkowicie zlikwidowana zabytkowa struktura wnętrza. Stan techniczny budynku - średni. Ubytki pokrycia dachowego, zniszczenie tynków zewnętrznych, uszkodzenia stolarki.</p> <p>Budynek nr 116 d (7) przebudowany; zachowana bryła i pokrycie dachowe.</p> <p>Budynek nr 117 (8) - stan techniczny dobry; zawilgocenie ścian od strony fundamentów; wymiana stolarki okiennej.</p> <p>Budynek nr 118 (9) - stan techniczny dobry; zawilgocenie od strony fundamentów; częściowa przebudowa; wymiana stolarki okiennej i części drzwi.</p> <hr/> <p>20. Najpilniejsze postulaty konserwatorskie:</p> <p>Uporządkowanie terenu. Remont kapitalny budynków.</p>	

21. Akta archiwalne (rodzaj akt , numer i miejsce przechowywania)

24. Uwagi różne:
Właściciele i ich adresy:

Numeracja budynków nie w pełni odpowiada numeracji przedstawionej przez UG. Wszystkie budynki mieszkalne lub ich części w pn.i pn.zach części folwarku mają numery 116 a-h jednak numeracja ta nie jest stosowana przez mieszkańców. W opisie, dla ułatwienia ,zastosowano literową numerację, w części jedynie zgodną ze stanem istniejącym (bud.dworu,oficyna 116b,dom mieszkalny 116 d).

Rej.zab. dwór - z 104/84 z dn. 30.11.1984r.

22. Bibliografia

F.A.Zimmermann "*Beitrage zur Beschreibung von Schlesien*", Brzeg 1795 r.,t.XII,s.54
M.Pastorss "*Schlesisches Gutter Adressbuch*", Breslau, 1891, 1898, 1902,1909, 1912,1921,1930,1937 r.

A.Konias "*Kartograficzny obraz Śląska na podstawie map księstw śląskich Jana Wolfganga Wielanda i Mateusza Schubartha z połowy XVIII wieku*". Wyd. Uniwersytetu Śląskiego, Katowice 1995 r.s.88 i mapa
"*Park w Wilkowie. Katalog parków, woj.opolskie, gm.Namysłów*" opr. M.Maćkowiak, 1978 r.

25. Opracował

tekst : **Bożena Danielska 15.02.1997 r.**

plany i rysunki : **Bożena Danielska 15.02.1997 r**

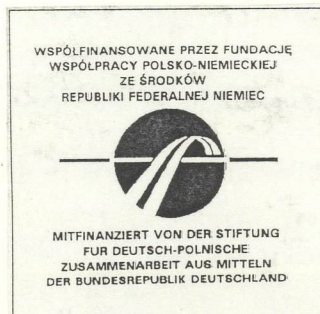
zdjęcia : **Bożena Danielska 15.02.1997 r.**

Miejsce przechowywania negatywów : **Narodowe Muzeum Rolnictwa w Szreniawie**

Karta po wypełnieniu podlega ochronie na podstawie przepisu prawa autorskiego .

23. Źródła ikonograficzne i fotograficzne (rodzaj , miejsce przechowywania , sygnatury)

26. Adnotacje o inspekcjach , informacje o zmianach (daty , imiona i nazwiska wypełniających)



27. Załączniki

nr 1,2 - dalszy ciąg historii, opisu

nr 3 - dalszy ciąg opisu, spis materiału fotograficznego, plan orientacyjny, mapa niemiecka z 1886 r.

nr4,5 - materiał fotograficzny

1. Miejscowość WILKÓW	2. Obiekt (nazwa jak w karcie) ZESPÓŁ FOLWARCZNY	3. Zawartość wkładki (nazwa obiektu lub materiału uzupełniającego) dalszy ciąg historii i opisu,
---------------------------------	--	--

HISTORIA

Obecna kompozycja folwarku odpowiada układowi z końca XIX w. Obszar zamknięty - od wsch. i zach. - drogami, od pn. - naturalnym ciekim wodnym, otoczony był wysokim ceglany murem. Oś kompozycyjną stanowiła główna droga folwarczna, biegnąca z zach. na wsch., przecinająca folwark w połowie. Pn. część założenia zajmowały, usytuowane przy niej, budynki mieszkalne wraz z dworem (1) - odsuniętym na zach. od pozostałych. Tereny na pn. od budynków zajmował prawdopodobnie ogród ozdobny bądź park - na wysokości dworu i ogród warzywny - w części wsch., na wysokości oficyn i budynków gospodarczych (2,3,4). W pobliżu strumienia znajdowały się dwa niewielkie stawy. Część pd. założenia tworzyły zabudowania mieszkalne dla pracowników folwarcznych i budynki gospodarczo - inwentarskie. Układ dróg wewnętrznych sugeruje, iż poszczególne wnętrza kompozycyjne były od siebie izolowane. Wskazują na to również zachowane, pośrodku głównej drogi folwarcznej, słupy bramy. Prawdopodobnie, między pd.wsch. dziedzińcem gospodarczym, założonym na planie czworoboku, a pozostałymi zespołami - przebiegał mur. Wyodrębniony drogami został również pn.zach. fragment pd. części folwarku: zagospodarowany przez niewielki domek ogrodnika ? (7), stojący w ogrodzie i nieregularny staw usytuowany na wysokości fasady dworu, otoczony wierzbami. W części pd.zach. znajdowały się czworaki i towarzyszące im niewielkie budynki gospodarcze.

KOMPOZYCJA

Część dworska, pn.zach. Pd jej granicę stanowi dwór, ob.bud.mieszkalny nr 116 a (1). Pierwotnie wyizolowany z pozostałej zabudowy, obecnie, po jego zach. stronie wzniesiono budynek mieszkalny nr 116 e (10) i niewielki budynek gospodarczy (13) - częściowo otoczone płotem ze sztachet drewnianych. Z zach. części terenu dawnego ogrodu ozdobnego wydzielono prostokątną działkę należącą do posesji nr 116 e, otoczoną siatką. Do pn.zach. narożnika dworu (1) przylega mały, murowany z cegły, aneks gospodarczy. Pozostała, wsch. część zaplecza dworu zajęta jest przez niewielkie podwórko gospodarcze i ogródek - otoczone płotem ze sztachet drewnianych. Odrębnym ogrodzeniem otoczony jest nieregularny staw zajmujący pn.zach., trójkątny narożnik założenia.

Teren wokół dworu podobnie jak i pomieszczenia w jego przyziemi, służą jako miejsce przechowywania materiałów budowlanych, drewna, maszyn rolniczych oraz pomieszczenia dla kur i królików. Przed fasadą dworu - trawa i chwasty.

Część pn.wsch. Jej pd. granicą jest główna droga folwarczna, przy której usytuowano oficyny mieszkalno-gospodarcze ob. budynki mieszk. -gosp. nr 116 b (2,2a,3) i 116 c (4). Ograniczoną od pn. ciekim wodnym, od wsch. - wsch. drogą zewnętrzną i od zach. płotem, zajmuje łąka z regularnym stawem - w części pn.zach.. W pd.wsch. części łąki wygrodzono, płotem ze sztachet, trzy wąskie podwórka gospodarcze. Za oficyną nr 116 c (4) znajduje się murowana komórka. Zespół nr 116 b i c (2,2a,3) to budynek mieszkalny (2) z aneksem mieszkalnym - od zach.(2a), połączony - od wsch. ze spichrzem (3). Niskim murem ceglany, wychodzącym z pn.wsch. narożnika spichrza łączy się z oficyną, ob.budynkiem mieszk.-gospodarczym nr 116 c (4). Przed fasadami budynków - niewielkie ogródki otoczone płotami ze sztachet i metalowym parkanem. Na wysokości pd.zach. narożnika aneksu nr 116b (2a), po bokach głównej drogi folwarcznej, znajdują się dwa murowane słupy bramy.

Dziedziniec gospodarczy, w pd.wsch. części usytuowany jest na pd. od głównej drogi wewnętrznej, stanowiącej jego pn. granicę. Otoczony od wsch. wydłużonym budynkiem stodoły (5), od pd. - budynkami łącznika, ob.pełniącego funkcję stodoły (11), oraz dawnej stajni i obory, ob. budynku inwentarskiego (6 a,b), ma kształt regularnego czworoboku, od zach. ograniczonego drogą wewnętrzną pn. -pd. Płaski, porośnięty trawą teren przecina, z pn.wsch. na pd.zach., wydeptana ścieżka. Przed elewacją stajni (6a) - rozległa gnojownia płytka w kształcie prostokąta o ściętych narożach, obmurowana niskim murem. Obecnie w pn.zach. części dziedzińca wygrodzono podwórze gospodarcze, częściowo otoczone płotem ze sztachet drewnianych. Wzniesiono tu drewniane i murowane szopy. W części pd.zach. stoją maszyny rolnicze.

Na zapleczu budynków pd. pierzei dziedzińca znajduje się wąski pas nieużytków, sięgający między przebiegającej na wysokości fragmentu muru otaczającego pierwotnie folwark a zachowanego, w niewielkim fragmencie, w pd.zach. narożniku założenia. W zach. części pasa nieużytków wzniesiono współcześnie niewielkie budynki gospodarcze, wraz z otaczającym je podwórkiem, otoczone płotem ze sztachet.

Wkładkę założył: Bożena Danielska

Miejsce przechowywania negatywów: Muzeum Rolnictwa w Szreniawie

Część pd.zach. - czworaki. Drogą poprzeczną, prowadzącą z szosy do drogi pn.-pd., podzielona jest na dwie części. Pn.tereny zajmuje niewielki dom ogrodnika(?), ob. budynek mieszkalny nr 116 d (7) - usytuowany na pd. od głównej drogi folwarcznej, fasadą lekko ukośnie zwrócony do szosy. Otoczony jest ogródkiem konturowanym płotem ze sztachet. Na zapleczu budynku, między obiema drogami, znajduje się niewielki staw, z wierzbami rosnącymi na pd. fragmencie grobli.

Na pd. od drogi poprzecznej znajduje się teren zagospodarowany przez dwa czworaki, ob. budynki mieszkalne nr 117 (8) i nr 118 (9), towarzyszące im komórki (13) i ogródki otoczone płotami ze sztachet. Czworaki rozmieszczone rzędem przy szosie wiejskiej, zwrócone do niej fasadami. Wraz z równoległymi do nich - od wsch., niskimi, murowanymi komórkami, wydzielają wąskie podwórka. Na wsch. od komórek - ogródki. Między pn. czworakiem nr 117 (8) a ogródkiem przy budynku nr 116 d (7), na początku drogi poprzecznej, zachowały się dwa ceglane słupy bramy.

DROGI I ŚCIEŻKI

Główna droga wewnętrzna przecina folwark z zach. na wsch., mniej więcej w połowie jego długości. Na zach. łączy się z szosą wiejską, na wsch. - z drogą ograniczającą folwark od wsch. Nawierzchnia ziemna, w części zach. utwardzona. Na wysokości aneksu oficyny nr 116 b (2a) mija słupy bramy.

Droga pd.zach., usytuowana w pd.zach. części założenia, biegnie od szosy, przez bramę pd.zach., w stronę dziedzińca folwarcznego, gdzie łączy się z drogą pn.-pd. i wraz z nią, biegnie na pn. do głównej drogi folwarcznej. Nawierzchnia ziemna.

Droga pn. -pd. ogranicza dziedziniec gospodarczy od zach. - nawierzchnia ziemna, w większości zarośnięta trawą.

Całości dopełniają dwie drogi, w znacznej mierze zarośnięte trawą: droga wzdłuż pn. elewacji budynków inwentarskich (6 a,b) - ze śladami bruku oraz ukośna ścieżka prowadząca z pn.wsch. krańca dziedzińca do jego części pd.zach

ARCHITEKTURA.

Najstarszą budowlą założenia jest **dwór, ob.budynek mieszkalny na 116 a (1)**. Murowany z cegły budynek wzniesiony na rzucie regularnego prostokąta, wydłużonego na osi wsch. - zach. Dwukondygnacyjny, częściowo podpiwniczony, nakryty wysokim dachem uskokowym, krytym ceramiczną karpówką. Pośrodku ściany pn. dobudowano prostokątny portyk arkadowy (beton). Wnętrze podzielone na dwie części za pomocą przelotowej sieni, rozszerzonej, w części pn., w prostokątny hol z klatką schodową - przy ścianie wsch. Wschodnia część przyziemia budynku - dwutraktowa; trakty rozdzielone wąskim korytarzem, z którym skomunikowane są prostokątne pomieszczenia. W części zach. przyziemia - pokoje reprezentacyjne: pierwotnie cztery duże sale w dwóch traktach, w układzie amfiladowym; obecnie, w pn. części traktu pd. wyodrębniono wąski korytarz dostępny przez wejście w ścianie zach. budynku.

Elewacje boniowane pasowo i płycinowo w tynku, kondygnacje rozdzielone, wyprofilowanym w tynku gzymsem kordonowym i zwieńczone gzymsem ceglanym, otynkowanym. Elewacje wzdłużne skomponowane symetrycznie, dziewięcioosiowe, ujednolicone, rytmicznie przerywanymi ścianą, stojącymi prostokątami okien. Funkcję fasady pełni **elewacja pd.** podporządkowana centralnie umieszczonemu portalowi. Dodatkowym zaakcentowaniem osi symetrii jest zwieńczenie trzech osi ściany trójkątnym szczytem, przerywającym dolną część pd. połaci dachu. Umieszczone centralnie główne drzwi wejściowe ujęte są, wypracowaną w tynku, profilowaną arkadą portalu, z trapezowatym zwornikiem w kluczu archowolty. Całości dopełniają drewniane, dwuskrzydłowe, ażurowe okiennice. **Elewacja pn., ogrodowa** pierwotnie dziewięcioosiowa, (obecnie zamurowane otwory okienne w osi wsch.). Pierwotnie oś ściany zaakcentowana otworem drzwi i, zamkniętym łukiem odcinkowym, szerokim otworem okiennym, przekształconym w drzwi na rozległy balkon - w zwieńczeniu portyku, dostawionego w 30-tych l.XX w. Zasłaniający trzy osie przyziemia portyk wzniesiony jest w formie arkadowego podcienia: 6 niskich, masywnych, czworobocznych w przekroju poziomym, słupów osadzonych na kostkowych cokołach, zwieńczonych profilowanymi kapitelami, dźwiga okrągłoluczne archiwolty. Wąski pas ściany niesionej przez arkady, zwieńczony jest masywnym, wielokrotnie profilowanym gzymsem. Na balkonie, na osiach słupów, stoją masywne słupki balustrady, połączone ażurowymi fragmentami muru zwieńczonego profilowanym gzymsem.

Elewacja zach. trójosiowa, niesymetryczna - osie okienne w pn. połowie ściany. W przyziemiu osi pd. - wtórnie wybity prostokątny otwór wejściowy. Pn. narożnik ściany (1 oś) zasłonięty, murowaną z cegły, późniejszą przybudówką. **Elewacja wsch.** niesymetryczna. Na osi dolnej kondygnacji - arkadowy otwór wejściowy ujęty prostokątną, drewnianą, wpuszczoną w mur, ościeżnicą. Po pd. stronie drzwi - wąskie, prostokątne okno. W skrajnych częściach kondygnacji górnej - dwa prostokątne okna.

Wnętrze. Spełniające funkcje strefy dziennej przyziemie budynku podzielone zostało na część reprezentacyjną i część gospodarczą - rozdzielone przelotową sienią, poszerzoną, w części pn., w hol z reprezentacyjną klatką schodową na piętro. Pomieszczenia części zach. - funkcje reprezentacyjne, pomieszczenia części wsch., dostępne również z bocznego wejścia - pomieszczenia gospodarcze (kuchnia, spiżarnia, podręczna piwniczka i inne). Między korytarzem wsch. a holem znajdowały się drzwi dodatkowo izolujące część gospodarczą. Na piętrze znajdował się rozległy hol z obszernym wyjściem na balkon, zajmujący środkową część pn. traktu. W pozostałej części piętra - dwa

1. Miejscowość	2. Obiekt (nazwa jak w karcie)	3. Zawartość wkładki (nazwa obiektu lub materiału uzupełniającego)
WILKÓW	ZESPÓŁ FOLWARCZNY	dalszy ciąg opisu

trakty dużych pokoi, rozdzielone szerokim korytarzem. Z pierwotnego wyposażenia zachowały się jedynie ceramiczne posadzki w korytarzach przyziemia i dębowe parkiety reprezentacyjnych pokoi, holu i niektórych sypialni oraz niewielkie fragmenty witraży..

Pozostałe budynki prezentują się dość niejednorodnie. Wszystkie są murowane z cegły - część otynkowana. Wszystkie kryte ceramiczną karpiówką podwójnie w koronkę.

Oficina mieszkalna, ob. budynek nr 116 b, (2,2a) usytuowana na wsch. od dworu, połączona od zach. z dwuosiowym aneksem (2a), od wsch. - ze spichrzem (3). Jest to niewielki, dwukondygnacyjny, wysoko podpiwniczony budynek, nakryty wysokim trójspadowym dachem. Trójosiowe, dwukondygnacyjne ściany wieńczy szeroki, ceglany gzyms na ceglanych kroksztynach. Prostokątne, wysokie okna skrzynkowe (dwudzielne, z dwudzielnym lub jednodzielnym nadświetleniem) rozmieszczone są w osiach. Prostokątne drzwi wejściowe (dwuskrzydłowe, płycinowo-ramowe) - we wsch. części fasady - poprzedzone są murowanymi schodkami. We wnętrzu - dwa trakty pomieszczeń. We wsch. części pd. traktu - mała sień z klatką schodową prowadzącą na piętro i do piwnic. Posadzka sieni - cementowa, w pomieszczeniach mieszkalnych - podłogi z desek. Schody do piwnicy murowane, zabiegowe, na łuku. Schody na piętro - drewniane, policzkowe, pełne. Stropy płaskie, otynkowane; w piwnicach strop odcinkowy na szynach stalowych. Więźba dachowa drewniana, typu rozporowo-zastrzałowego, z trzema ścianami stolcowymi.

Od zach. przylega do budynku dwukondygnacyjny aneks mieszkalny (2a): dwuosiowy - w elewacjach pd. i pn., jednoosiowy - w elewacji zach., nakryty jednospadowym dachem, lekko nachylonym w kierunku pn., krytym papa, nieco niższym od dachu budynku nr 116 b. Pozbawiony jakichkolwiek elementów stylowych, we wnętrzu całkowicie przebudowany.

Spichlerz, ob. nieużytkowany. (3) Zach. część przyziemia spichrza przyłączono do budynku 116 b (2), przekształcając ją w mieszkanie dostępne z sieni budynku mieszkalnego. Jest to wysoko podpiwniczony, dwukondygnacyjny budynek z użytkowym poddaszem, nakryty wysokim, dwuspadowym dachem, nieco wyższym od dachu budynku sąsiedniego (2). Czterosiowe elewacje wzdłużne, rozwiązane są symetrycznie. W fasadzie - elewacja pd. - zróżnicowanie kształtu i rozmiaru otworów okiennych w poszczególnych kondygnacjach. Wąskie, wysokie otwory okienne przyziemia (oraz drzwi wejściowe umieszczone we wsch. osi, poprzedzone schodami) oraz nieco mniejsze i niższe okna 1 piętra zamknięte są płytkim łukiem odcinkowym, konturowanym ceglany łukiem odciążającym - w płaszczyźnie otynkowanej ściany. Natomiast okna poddasza zamknięte są łukiem półokrągłym, ujętym szeroką, ceglana opaską zwieńczoną prostokątnie, wysuniętą przed lico muru. Ścianę wieńczy ceglany gzyms koronujący na masywnych, ceglanych kroksztynach. Elewacja pn. pozbawiona elementów architektonicznych; okna górnych kondygnacji - dużo mniejsze od okien przyziemia. Dwuosiowa elewacja wsch. - ceglana, w górnych kondygnacjach ślepa. W jej przyziemiu - zewnętrzne wejście do piwnicy.

Wnętrze częściowo przystosowane do celów mieszkalnych, obecnie nieużytkowane, służy jako magazyn ogólny. Podłogi z szerokich desek. Schody drewniane, policzkowe, jednobiegowe. Stropy belkowe typu nagiego. Więźba dachowa typu płatwiowo-jętkowego ze skośnymi stolcami - za pomocą kleszczy - związanymi z nasadą krokwi; wzmocniona dodatkową ścianą stolcową podpierającą jętki; wysoka ściana kolankowa, przepruta otworami okien, zwieńczona murlatą. Stolarki okiennej brak poza współczesnym oknem w adaptowanej na mieszkanie części. Główne drzwi wejściowe prostokątne, deskowo-listwowo-zastrzałowe na zawiasach pasowych.

Oficina mieszkalno-gospodarcza, ob. budynek mieszkalno-gospodarczy nr 116 c (4) usytuowany po pn. stronie głównej drogi folwarcznej, na jej wsch. krańcu. Wzniesiony na rzucie litery C, parterowy budynek z użytkowym poddaszem, nakryty płytkim, dwuspadowym dachem połączonym z dwuspadowymi dachami skrzydeł. Dach kryty papą, okap wysunięty na końcówkach krokwi, deskowany. Otynkowany, wewnątrz przebudowany: dwutraktowy - trakty rozdzielone wąskim korytarzem, z sienią pośrodku korpusu. W pn. trakcie zach. skrzydła znajdował się niewielki chlewik. Obecnie podzielono budynek na dwa odrębne mieszkania. Wejście do mieszkania w części zach. znajduje się w ścianie zach. budynku. W fasadzie korpusu - dwa okna po bokach drzwi; w ścianach skrzydeł - po dwie osie okienne. Przeprute w ścianie kolankowej prostokątne otwory - pozbawione stolarki, zabezpieczone prowizorycznie folią i siatką. W elewacji pn., we wsch., mieszkalnej części - trzy osie okienne; w ścianie wsch. - dwa okna i drzwi. W gospodarczej, zach. części elewacji pn. - drzwi i trzy okna (metalowe, wielopodziałowe). Zachowane 1 okno ościeżnicowe, dwudzielne, czteropodziałowe, z dwudzielnym nadświetleniem - ściana wsch.; pozostałe okna - współczesne.

Wkładkę założył: Bożena Danielska

Miejsce przechowywania negatywów: Muzeum Rolnictwa w Szreniawie

Stodoła (4) - wysoki, mocno wydłużony budynek, nakryty wysokim, dwuspadowym dachem, przerwany dwoma ogniomurami. Wzniesiony na rzucie regularnego prostokąta, wydłużonego na osi pn. - pd. Wnętrze podzielone na trzy jednoprzejazdowe pomieszczenia. Po bokach boisk - wydzielonych konstrukcją podtrzymującą więźbę dachową - pary sąsieków. Elewacje opracowane jednolicie. Wzdłużne - artykułowane czternastoma arkadowymi blendami, przeprutymi parami szczelinowych otworów wentylacyjnych. Trzy blendy, mieszczące wrota - szersze. Na elewacjach szczytowych po trzy arkadowe blendy, przeprute parami długich szczelin wentylacyjnych. W szczytach - 3 kondygnacje szczelinowych otworów wentylacyjnych. Elewacja pd. otynkowana.

Ściany murowane z cegły, gzymsy koronujące - ceglany, profilowany, lizeny - ceglane. Posadzki: w pn. części wylewka cementowa, w częściach pozostałych - klepisko. Więźba dachowa drewniana otwarta, typu kleszczowego. Tramy osadzone w murze nieco poniżej murlaty, dodatkowo podparte parą słupów przylegających do ścian obwodowych. Krokwie wsparte na murlatach i płatwiach górnych, spięte kleszczami ujmującymi również zwieńczenia słupów dwóch ścian stolcowych. Stolce spięte z tramami za pomocą zastrzałów. Całość usztywniona mieczami. W partii ścian więźba leży na, wymienionych już, parach słupów przylegających do ścian i parach słupów rozmieszczonych symetrycznie pośrodku. Słupy związane są trzema poziomymi belkami; słupy skrajne z belką dolną - ukośnymi zastrzałami; wszystkie słupy związane z tramami za pomocą mieczy. W częściach remontowanych część belek zastąpiona ociosanymi balami. Zlikwidowano ściany stolcowe i górne zastrzały a w ich miejsce wprowadzono długie zastrzały, w zwieńczeniu spięte kleszczami, u nasady - połączone z dolną belką konstrukcji podtrzymującej więźbę. Wrota szerokie, wykrojone w płytki łuk odcinkowy, dwuskrzydłowe, deskowo - listwowo - zastrzałowe, na zawiasach pasowych.

Stajnia i obora, obecnie budynek inwentarski (6 a,b) Usytuowane na pd. pierzei dziedzińca gospodarczego dwa, zestawione ze sobą budynki nakryte wysokim dwuspadowym dachem o konstrukcji kleszczowo- płatwiowej z 2 ścianami stolcowymi, przeciętym w połowie ogniomurem. Wysokie, ceglane (pierwotnie otynkowane) ściany przeprute są szeregiem, niesymetrycznie rozmieszczonych drzwi i okien. W budynku dawnej obory (b) - ślady ceglano- gzymsu kordonowego. Nad częścią otworów okiennych i drzwiowych, w budynku obory (b), zachowane ceglano- łuki odciążające. W wysokiej ścianie kolankowej - prostokątne otwory prowadzące na strych. W ścianie wsch. szczytowej - duże wrota - wjazd do pierwotnej wozowni(?). Obecny układ wnętrza całkowicie zatarł układ pierwotny. Podzielono budynek na szereg niewielkich pomieszczeń, należących do kilku właścicieli (niemal wszystkich użytkowników folwarku): w każdym wnętrzu mieści się obecnie obora i chlewik. W budynku stajni (6 a) zachowane wysokie murowane żłoby rozmieszczone przy ścianach poprzecznych. Pomieszczenia nakryte stropem odcinkowym na szynach stalowych. W cementowej posadzce zachowane rowki odpływowe gnojowicy. Okna metalowe wielopodziałowe lub dwupoziomowe z uchylnym górnym skrzydłem.

Łącznik, ob. stodoła (11) między stodołą (5) a stajnią (6a), wysoki, parterowy, nakryty jednospadowym dachem, krytym papą. Ściana pn. ,w przyziemiu, przepruta parą dwuskrzydłowych wrót zamkniętych płytkim łukiem odcinkowym (deskowo-listwowo-zastrzałowe na zawiasach pasowych); w ścianie kolankowej - szczelinowe otwory wentylacyjne. W ścianie pd. - 4 niewielkie, prostokątne blendy. Wnętrze dwuprzestrzenne.

Dom Ogrodnika (?), ob. budynek mieszkalny nr 116 d (7) Niewielki, parterowy budynek, nakryty wysokim dwuspadowym dachem kryjącym 1 kondygnację strychu. Ściany wzdłużne - dwuosiowe, szczytowe - ślepe. Wnętrze przebudowane.

Czworak, ob. budynek mieszkalny nr 117 (8) usytuowany przy szosie wiejskiej, w pd.zach. części folwarku. Wzniesiony na rzucie prostokąta wydłużonego na osi pn. -pd. Przy ścianie wsch. - 4 murowane, parterowe ganki z wejściami do sieni. Murowany z cegły, parterowy budynek z wysoką ścianą kolankową wyodrębniona ceglany gzymsem kordonowym na ceglanych krokostynach. Nakryty płytkim, dwuspadowym dachem krytym papą. Elewacje wzdłużne czteroosiowe, elewacje szczytowe - ślepe. Wnętrze podzielone na cztery, dwutraktowe segmenty mieszkalne składające się z sieni ze schodami na strych i kuchni - w trakcie wsch. oraz dużego pokoju - w trakcie zach. Podłogi z desek, w sieni - posadzka cementowa; schody drewniane, policzkowe, jednobiegowe; stropy płaskie; więźba dachowa płatwiowo - kleszczowa z dwiema ścianami stolcowymi. Okna współczesne skrzynkowe.

Czworak, ob. budynek mieszkalny nr 118 (9) usytuowany przy szosie wiejskiej, na pd. od budynku nr 117 (8). Wzniesiony na rzucie prostokąta wydłużonego na osi pn.-pd. Murowany z cegły, parterowy, nakryty wysokim dwuspadowym dachem, krytym karpiówką; z dwiema dwuosiowymi facjatami w ścianie zach., nakrytymi osobnymi dwuspadowymi dachami. W częściowo przebudowanej (większe otwory okienne) ścianie zach. - 4 okna w przyziemiu i po dwa - w facjatkach; w ścianie wsch. - czworo prostokątnych drzwi i 4 okna; w ścianach szczytowych: przyziemie ślepe, w szczytach - po 1 okno. Pierwotny układ wnętrza czterosegmentowy - jak w budynku nr 117 (8), obecnie częściowo przebudowany. Stare okna skrzynkowe dwudzielne, czteropodziałowe z dwudzielnym nadświetleniem i trójdzielne, sześciopodziałowe, z trójdzielnym nadświetleniem. Okna współczesne - skrzynkowe, trójdzielne.

Komórki i małe budynki gospodarcze (13) dopełniają całości zabudowy folwarku. Powstałe w XIX/XX w.: 2 budynki przy czworakach (8 i 9), na posesji bud.mieszk.nr 116 c (4), oraz przy pn.zach.narożu dworu (1)/ - murowane z cegły, parterowe, nakryte płytkimi dwuspadowymi dachami krytymi papą. Wnętrza podzielone na szereg małych pomieszczeń, dostępnych od zewnątrz. Pozostałe to współcześnie wzniesione magazyny i szopy, murowane i drewniane.

1. Miejscowość WILKÓW	2. Obiekt (nazwa jak w karcie) ZESPÓŁ FOLWARCZNY	3. Zawartość wkładki (nazwa obiektu lub materiału uzupełniającego dalszy ciąg opisu, spis materiału fotograficznego plan orientacyjny, mapa z 1886 r., materiał fotograficzny
-------------------------------------	--	--

INSTALACJE

W całym zespole funkcjonuje wspólna instalacja wodna. Natomiast każdy budynek posiada osobną instalację kanalizacyjną z własnym szambem. Ogrzewanie odrębnie rozwiązane w każdym mieszkaniu: co lub piece kaflowe; dwór pierwotnie w całości ogrzewany przez piec co.

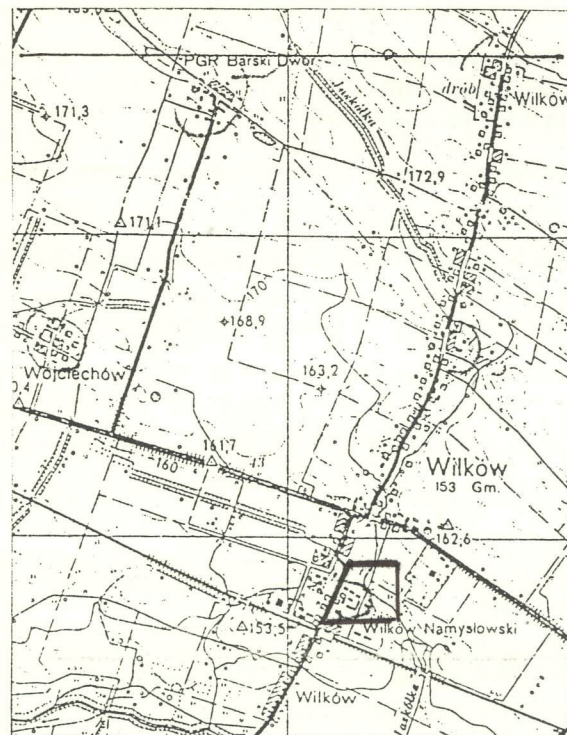
SPIS MATERIAŁU FOTOGRAFICZNEGO:

1. Widok zespołu od pn.wsch. - na dalszym planie dwór , ob. budynek mieszk. nr 116 a (1)
2. Dwór, ob. budynek mieszk. nr 116 a (1) - widok od pn.wsch.
3. Dziedziniec gospodarczy - widok od pn.wsch., w głębi stajnia i obora, ob. budynek inwentarski (6 a,b)
4. Dziedziniec gospodarczy - widok od pn.zach., w głębi stodoła na wsch. pierzei (5)
5. Pn.wsch. część dziedzińca gospodarczego - widok od zach., w głębi stodoła(5), po lewej - skład maszyn rolniczych w zach. części dziedzińca
6. Pn.zach. część zespołu - widok od pn.zach. - na wys. domu ogrodnika , ob. budynku mieszk. nr 116 d (7)
7. Dziedziniec gospodarczy od pd.wsch. - widok sprzed stajni ob.bud.inwent. (6a), na dalszym planie - obmurowana gnojownia płytka
8. Zach. część dziedzińca gospodarczego: częściowo ogrodzone podwórko ze składem maszyn - widok od pd.zach.
9. Pn.zach. fragment pd. części folwarku - widok od pn.wsch., w kierunku stawu i czworaków , ob.budynków mieszkalnych nr 117(8) i 119(9)
10. Zaplecze budynków pd. pierzei dziedzińca; po lewej - elewacje pd.stodoły (5), łącznika (11), stajni (6a)
11. Podwórze przy wsch .elewacji oficyny mieszk.-gosp., ob. bud. mieszk.-gosp. nr 116 c (4) - widok od pn.wsch.
12. Fasady budynków oficyny ob. budynku mieszk. nr 116 b (2,2a), spichrza, ob.nieużytkowanego nr 116b (3) -widok od pd.zach.;
- na 1 planie słupy bramy
13. Elewacje pn budynków oficyny ob. bud.mieszk. nr 116 b (2), spichrza, ob.nieużytkowanego nr 116b (3) -widok od pd.zach.;
14. Czworak ob.budynek mieszk. nr 117 (8) - widok od pn.zach.
15. Czworak ,ob. budynek mieszk. nr 118 (9) - widok od pn.zach.
16. Główna droga folwarczna - widok od zach.
17. Główna droga folwarczna - widok od wsch.
18. Słupy bramy w zach. części drogi pd.zach. - widok od zach.
19. Droga pd.zach. - widok od zach.; po lewej staw przed fasadą dworu, ob. budynek mieszk. nr 116a(1)
20. Droga ograniczająca folwark od wsch. - widok od pn.; po prawej - stodoła (5)
21. Droga ograniczająca pn. część folwarku od wsch. - widok od pd.
22. Przedłużenie głównej drogi folwarcznej na wsch.-widok od zach.
23. Droga dojazdowa do zespołu - szosa wiejska - widok od pn.
24. Droga dojazdowa do zespołu - szosa wiejska - widok od pd.

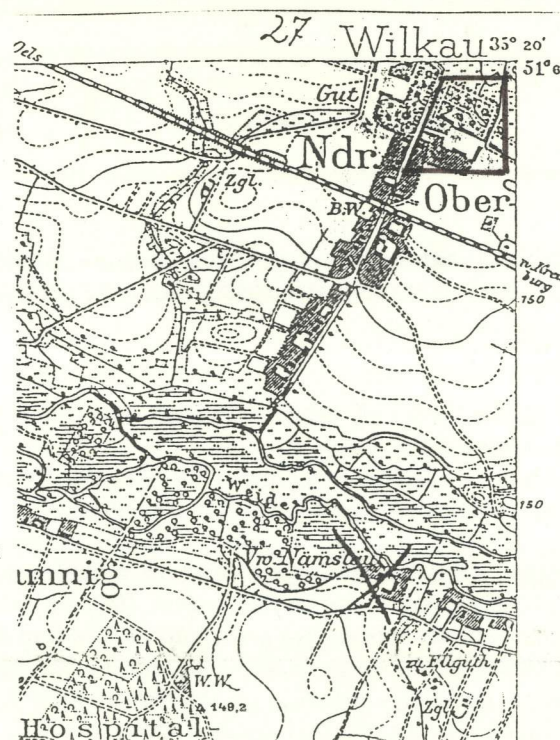
Wkładkę założył: Bożena Danielska

Miejsce przechowywania negatywów: Muzeum Rolnictwa w Szreniawie

PLAN ORIENTACYJNY



MAPA NIEMIECKA Z 1886 R.



1.



2.

1. Miejscowość

WILKÓW

2. Obiekt (nazwa jak w karcie)

ZESPÓŁ FOLWARCZNY

3. Zawartość wkładki (nazwa obiektu lub materiału uzupełniającego)

materiał fotograficzny



3



5



4



6



7



8

Wkładkę założył: Bożena Danielska

Miejsce przechowywania negatywów: Muzeum Rolnictwa w Szreniawie



9



10



11



12



13



14

<p>1. Miejscowość</p> <p>WILKÓW</p>	<p>2. Obiekt (nazwa jak w karcie)</p> <p>ZESPÓŁ FOLWARCZNY</p>	<p>3. Zawartość wkładki (nazwa obiektu lub materiału uzupełniającego)</p> <p>materiał fotograficzny</p>
--	---	--



15



16



17



18

Wkładkę założył: Bożena Danielska

Miejsce przechowywania negatywów: Muzeum Rolnictwa w Szreniawie



19



20



21



22



23



24